

Wrakingsprotocol

Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en van Bonaire, St. Eustatius en Saba.

1. Inleiding

Dit protocol is vastgesteld in de Hofvergadering van 23 september 2022 en treedt in werking op 1 oktober 2022. Het is gebaseerd op de in Nederland met ingang van 1 april 2021 geldende wrakingsprotocollen van de gerechten (die op hun beurt zijn gebaseerd op het Landelijk Model Wrakingsprotocol, vastgesteld in de vergadering van het overleg van de presidenten van de gerechten en de Raad voor de Rechtspraak van 26 oktober 2020) en is aangepast naar de lokale situatie. Doel van het protocol is het bevorderen van een vlotte en professionele behandeling van wrakingsverzoeken.

Dit protocol vervangt alle voorafgaande versies van het wrakingsprotocol.

2. Wettelijke regeling

De wetboeken van Burgerlijke Rechtsvordering en Strafvordering en de Landsverordening administratieve rechtspraak kennen ieder een regeling met betrekking tot wraking.

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (WvRv)

Artikel 31

Op verzoek van een partij kan een rechter worden gewraakt op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden, zoals:

- 1°. indien hij persoonlijk belang bij het geschil heeft;
- 2°. indien hij aan een der partijen in bloedverwantschap of in zwagerschap bestaat tot in de vierde graad ingesloten;
- 3°. indien er, binnen het jaar vóór de wraking, tegen een der partijen of haar echtgenoot of nabestaanden en aangehuwden in de rechte linie een vervolging wegens misdrijf op zijn beklag of door zijn toedoen heeft plaatsgehad;
- 4°. indien hij een advies in de zaak gegeven heeft;
- 5°. indien hij, hangende het geding, van iemand, die bij de zaak belang heeft, geschenken heeft ontvangen of deze aan hem zijn beloofd en hij die belofte heeft aangenomen;
- 6°. indien de rechter, zijn echtgenoot, hun bloedverwanten of aangehuwden in de rechte linie een verschil over een gelijksoortig onderwerp hebben als hetwelk tussen partijen en geschil is;
- 7°. indien er een burgerlijk rechtsgeding tussen de rechter, zijn echtgenoot, hun bloedverwanten of aangehuwden in de rechte linie en een der partijen hangende is;
- 8°. indien er tussen de rechter en een der partijen, sedert het aanleggen van het rechtsgeding of binnen zes maanden vóór de wraking, beledigingen of bedreigingen hebben plaatsgehad.

Artikel 32

1. Het verzoek wordt gedaan zodra de feiten of omstandigheden aan de verzoeker bekend zijn geworden.
2. Het verzoek geschiedt schriftelijk en is gemotiveerd. Na de aanvang van een terechtzitting kan het ook mondeling geschieden.
3. Alle feiten of omstandigheden moeten tegelijk worden voorgedragen.
4. Een volgend verzoek tot wraking van dezelfde rechter wordt niet in behandeling genomen, tenzij feiten of omstandigheden worden voorgedragen die pas na het eerdere verzoek aan de verzoeker bekend zijn geworden. Anstonds na een verzoek tot wraking wordt de behandeling geschorst.

Artikel 33

Een rechter van wie wraking is verzocht, kan in de wraking berusten.

Artikel 34

1. Het verzoek tot wraking wordt zo spoedig mogelijk ter terechtzitting behandeld door een kamer van het Hof van Justitie waarin de rechter van wie wraking is verzocht, geen zitting heeft.
2. De verzoeker en de rechter van wie wraking is verzocht, worden in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. Het Hof kan ambtshalve of op verzoek van de verzoeker of de rechter van wie wraking is verzocht, bepalen dat zij niet in elkaars aanwezigheid zullen worden gehoord, in welk geval zij door het Hof van de resultaten van het verhoor in kennis worden gesteld.
3. Het Hof beslist zo spoedig mogelijk. De beslissing is gemotiveerd en wordt onverwijld in het openbaar uitgesproken en aan de verzoeker, de andere partijen en de rechter van wie wraking was verzocht, medegedeeld.
4. In geval van misbruik kan het Hof bepalen dat een volgend verzoek niet in behandeling wordt genomen. Hiervan wordt in de beslissing melding gemaakt.
5. Tegen de beslissing staat geen rechtsmiddel open.

Artikel 35

Indien het verzoek tot wraking betrekking heeft op een rechter in eerste aanleg, wordt het schriftelijk verzoek onderscheidenlijk het proces-verbaal van de terechtzitting waarop het mondeling verzoek is gedaan, door de griffier onverwijld ter behandeling overeenkomstig deze afdeling toegezonden aan het Hof.

Wetboek van Strafvordering (WvSv)

Artikel 508

Ingeval er ten aanzien van een rechter feiten of omstandigheden bestaan, waardoor in het algemeen de rechterlijke onpartijdigheid ernstig schade zou kunnen lijden, kan diens wraking schriftelijk of, ter terechtzitting, mondeling worden voorgedragen door het openbaar ministerie en door de verdachte of diens raadsman.

Artikel 509

1. Zo redenen van wraking ten aanzien van meer dan een rechter bestaan, kan een verdere wraking niet worden voorgedragen, dan nadat over de vroegere is beslist.
2. De redenen van wraking worden alle tegelijk voorgedragen.
3. Een nieuwe wraking kan ten aanzien van dezelfde rechter slechts worden voorgedragen om redenen die na de eerste voordracht zijn ontstaan of bekend geworden.
4. Tijdens het onderzoek op de terechtzitting kan een wraking niet meer worden voorgedragen na de voordracht van de zaak door het openbaar ministerie, bedoeld bij artikel 318, tenzij om redenen die eerst in de loop van dat onderzoek zijn ontstaan of bekend geworden.
5. Wordt de wraking op de terechtzitting voorgedragen, dan kan de rechter, ingeval van klaarblijkelijk misbruik, bepalen dat volgende voordrachten tot wraking niet ontvankelijk zullen zijn.

Artikel 510

Ingeval de rechter alleen rechtspreekt of als enig rechter bemoeiing in de zaak verricht, worden de redenen van wraking aan hemzelf voorgedragen, waarna het Hof van Justitie daarover ten spoedigste beslist. De verdachte wordt gehoord.

Artikel 511

1. Het Hof zal, alvorens te beslissen, de rechter kunnen uitnodigen, zich omtrent de voorgedragen redenen van wraking schriftelijk of mondeling te verklaren. Deze geeft aan de uitnodiging gevolg.
2. Bij de beslissing kan tevens worden bepaald dat bepaalde handelingen of beslissingen van de rechter wiens wraking is aangenomen, van onwaarde zullen zijn.

Artikel 512

1. De rechter die gewraakt wordt, is, in afwachting van de beslissing daaromtrent, in de zaak uitgesloten van alle bemoeiingen die uitstel gedogen of door andere rechters kunnen worden verricht.
2. Wordt de wraking eerst tijdens het onderzoek op de terechtzitting voorgedragen, dan wordt dat onderzoek geschorst. Wordt zij aangenomen, dan wordt het onderzoek op een latere terechtzitting opnieuw aangevangen.

Artikel 513

1. Rechters die verklaard hebben zich te willen verschonen of wier wraking wordt voorgedragen, onthouden zich, op straffe van nietigheid, van deelneming aan de beslissing van het Hof over de verschoning of wraking.
2. Ingeval de verschoning of wraking eerst tijdens het onderzoek op de terechtzitting van het Hof wordt voorgedragen, wordt ter vervanging van elk lid dat verlangt verschoond te worden of wiens wraking voorgedragen wordt, door de president van het Hof een rechter aangewezen om met de overige leden over de verschoning of wraking te beslissen.

Artikel 514

De beslissingen over de wraking, worden de verdachte voorgelezen of, indien deze niet bij de beslissing aanwezig is, hem betekend.

Artikel 515

Onder rechters worden in deze titel begrepen de leden en plaatsvervangende leden van het Hof en de rechters-plaatsvervanger in eerste aanleg.

Landsverordening administratieve rechtspraak (Lar) Curaçao en Sint Maarten

Artikel 34

1. Voor aanvang van de openbare behandeling van een beroepschrift door het Gerecht kan de zittende rechter of, indien het een beroepschrift betreft als bedoeld in artikel 8, elk der zittende leden, door partijen worden gewraakt op grond van feiten en omstandigheden die het vormen van een onpartijdig oordeel zouden belemmeren.
2. Een rechter wiens wraking is verzocht, kan in de wraking berusten.
3. Omtrent de wraking beslist het Hof.
4. Indien een rechter berust in de wraking of de wraking wordt toegestaan, wijst de President van het Hof een andere rechter aan.

Landsverordening administratieve rechtspraak (Lar) Aruba

Artikel 38

1. Voor de aanvang van de openbare behandeling van een zaak kan de rechter door elk der partijen worden gewraakt op grond van feiten of omstandigheden die het vormen van een onpartijdig oordeel zouden kunnen belemmeren.
2. Op grond van een gevraagde wraking kan de rechter zich verschonen.
3. Indien de rechter de reden van de wraking als juist erkent, onthoudt hij zich van de zaak.
4. Indien hij in de wraking niet berust, vraagt hij zo spoedig mogelijk de beslissing van het Hof.

Daar waar hierna over ‘Lar’ wordt gesproken, worden zowel de Lar Curaçao en Sint Maarten als de Lar Aruba bedoeld¹.

3. Wrakingsgronden

3.1 Recht op een onpartijdige rechter

In een rechtsstaat heeft men recht op een onpartijdige rechter (artikel 6 EVRM). Wraking is een middel voor procespartijen om dit recht af te dwingen². Op grond van artikel 31 Rv kan een rechter gewraakt worden “op grond van feiten of omstandigheden waardoor de rechterlijke onpartijdigheid schade zou kunnen lijden”. Artikel 508 Sv bepaalt dat “ingeval er ten aanzien van een rechter feiten of omstandigheden bestaan, waardoor in het algemeen de rechterlijke onpartijdigheid ernstig schade zou kunnen lijden” deze rechter gewraakt kan worden. Een rechter

¹ De Regeling Ambtenarenrechtspraak 1951 (art. 14-18) en de Wet ambtenarenrechtspraak BES (gelijke artikelen) bevatten een eigen regeling, met een eigen karakter en waarbij op de wraking door de Raad van Beroep wordt beslist. Om die redenen is deze regeling niet in dit protocol betrokken.

² HR 30 november 1990, NJ 1992, 94.

kan ingevolge de Lar worden gewraakt “op grond van feiten en omstandigheden die het vormen van een onpartijdig oordeel zouden belemmeren (of Lar Aruba: kunnen belemmeren)”.

3.2 Subjectieve en objectieve partijdigheid

Ten aanzien van onpartijdigheid wordt in de jurisprudentie onderscheid gemaakt tussen subjectieve en objectieve aspecten van onpartijdigheid³.

Bij de subjectieve aspecten moet worden gedacht aan de persoonlijke instelling van de rechter. Hier geldt als criterium dat een rechter moet worden vermoed uit hoofde van zijn aanstelling onpartijdig te zijn, tenzij zich een uitzonderlijke omstandigheid voordoet die een zwaarwegende aanwijzing oplevert voor het oordeel dat een rechter jegens een rechtzoekende persoonlijk, dan wel aangaande een standpunt in een zaak, een vooringenomenheid koestert, althans dat de bij een rechtzoekende dienaangaande bestaande vrees is gerechtvaardigd⁴. De vrees voor subjectieve partijdigheid van de rechter moet bovendien objectief gerechtvaardigd zijn⁵.

Bij de objectieve aspecten gaat het om feiten of omstandigheden die, ongeacht de persoonlijke instelling van de rechter, grond geven om te vrezen dat een rechter niet onpartijdig is, waarbij ook de (te vermijden) schijn van partijdigheid van belang is. De bewijsrechtelijke drempel is aanzienlijk lager dan voor subjectieve partijdigheid. De verzoeker hoeft niet te bewijzen dat die feiten of omstandigheden ook werkelijk tot vooringenomenheid hebben geleid: “legitimate doubt” kan voldoende zijn⁶. De feiten waarop de verzoeker zich beroept moeten aannemelijk zijn geworden; zij moeten zwaarwegende redenen opleveren voor (objectiveerbare) twijfel aan de onpartijdigheid.

4. Wijze van wraking

4.1 Vereisten ten aanzien van het verzoek

Een wrakingsverzoek wordt schriftelijk ingediend en dient gemotiveerd te zijn ten aanzien van iedere rechter op wie het betrekking heeft. Het verzoek moet worden gedaan zodra de daaraan ten grondslag gelegde feiten en omstandigheden bekend zijn geworden. Tijdens een terechtzitting kan het verzoek ook mondeling worden gedaan door de desbetreffende partij (respectievelijk verdachte) of namens deze door de raadsman. Volgens de wet is de verzoeker verplicht alle feiten en omstandigheden die hem tot zijn verzoek brengen, tegelijk voor te dragen (artikel 32 Rv, artikel 509 Sv; de Lar dient overeenkomstig te worden toegepast).

4.2 Wie kan een wrakingsverzoek indienen?

Een rechter kan worden gewraakt op verzoek van een partij (in een civiele procedure ook: een verschenen belanghebbende) in het civiele of bestuursrechtelijke geding en op verzoek van de verdachte of het openbaar ministerie in een strafzaak.

---

³ EHRM 24 mei 1989, NJ 1990, 627.

⁴ EHRM 18 april 1995, NJ 1996, 73, HR 24 oktober 1995, NJ 1996, 484, en HR 18 mei 2004, NJ 2004, 498 (telkens strafkamer).

⁵ HRM 26 oktober 1984, NJ 1988, 744.

⁶ EHRM 7 augustus 1996, NJ 1998, 185.

Als de wet voor een betrokkene in de procedure niet expliciet voorziet in de mogelijkheid een wrakingsverzoek in te dienen, staat dit protocol niet in de weg aan een ruime uitleg van de wet.

4.3 Wie kan worden gewraakt?

Wraking is uitsluitend mogelijk van de rechter(s) door wie een zaak wordt (worden) behandeld; niet van de griffier of van het openbaar ministerie. Wraking van alle leden van de meervoudige kamer die een bepaalde zaak behandelt is dus mogelijk, wraking van een heel college (alle rechters van het GHVJ) niet. Ook de rechter-commissaris in strafzaken, in een rogatoire commissie of in insolventies kan worden gewraakt.

Rechters van de wrakingskamer kunnen eveneens worden gewraakt. Het gaat er dan om of er sprake is van feiten en omstandigheden die het vermoeden wettigen dat de betrokken leden ten aanzien van het door hen te behandelen wrakingsverzoek niet onpartijdig of onafhankelijk zijn.

4.4 Wanneer kan een wrakingsverzoek worden ingediend?

Een wrakingsverzoek kan worden ingediend in elke stand van het geding – mits vóór de einduitspraak⁷ – zodra de wrakingsgronden bekend zijn.⁸ De Lar bepaalt dat het verzoek voor de aanvang van de openbare behandeling van de zaak dient te worden gedaan. Dit geldt voor feiten die voor de behandeling bekend waren. Voor zover het verzoek uitlatingen of gedragingen na aanvang van de behandeling betreft, kan het verzoek ook nadien nog worden gedaan⁹.

5. Inrichting wrakingskamer

5.1 Meervoudige kamer

Het wrakingsverzoek wordt steeds behandeld door een meervoudige kamer. De kamer wordt bijgestaan door een griffier. De gewraakte rechter heeft geen zitting in deze kamer. In geval van wraking van een lid van een meervoudige kamer nemen de overige rechters van die kamer geen zitting in de wrakingskamer die het verzoek behandelt.

5.2 Vaste wrakingskamer

Het bestuur van het Hof stelt een vaste wrakingskamer in. Dit vergemakkelijkt de samenstelling van een wrakingskamer zodra een wrakingsverzoek is ingediend en bevordert ook de opbouw van expertise.

---

⁷ Zie o.m. HR 18 december 1998, NJ 1999, 271, ECLI:NL:HR2010:BJ9926 en ECLI:NL:HR2015:3327.

⁸ Zie voor een na de terechtzitting ingediend verzoek HR 22 december 1992, DD 1993, 198. In deze zaak mocht de rechter het verzoek om wraking, dat was gedaan na sluiting van de behandeling maar vóór de einduitspraak, negeren. Zie HR 19 november 1999, NJ 2001, 30, waarin een verzoek om wraking in behandeling is genomen, hoewel het was ingediend kennelijk na sluiting van de behandeling ter zitting van de Hoge Raad en nadat aan verzoeker de namen waren meegedeeld van de raadsheren die arrest zouden wijzen.

⁹ Zie HLAR 51130/2011: over feiten die ruim voor de behandeling bekend waren kan op straffe van niet-ontvankelijkheid na aanvang van de behandeling niet meer worden geklaagd. Voor zover het recht toelaat om in een vovo een rechter te wraken op grond van gedragingen of uitlatingen van die rechter tijdens de openbare behandeling, dient een dergelijke wraking terstond plaats te vinden. Naar aanleiding van deze uitspraak worden artikel 34 Lar Cur/SXM en art. 38 Lar Aruba niet onverkort toegepast.

De vaste wrakingskamer bestaat uit:

- twee vaste leden van het Hof per vestiging (m.u.v. Bonaire) die in beginsel om en om optreden als voorzitter van de wrakingskamer;
- alle overige leden en plaatsvervangend leden van het Hof treden op als bijzitters van de wrakingskamer;
- een vaste algemeen secretaris van de afdeling Juridische Ondersteuning per vestiging, met plaatsvervangers.

De vaste leden fungeren als voorzitter van de wrakingskamer. Als de vaste leden verhinderd zijn of niet vrij staan, treedt een vast lid van een andere vestiging in diens plaats dan wel wordt een ander lid van het Hof als voorzitter van de wrakingskamer aangewezen door de vicepresident van de vestiging waar de vaste leden werkzaam zijn.

5.3 Het samenstellen van een wrakingskamer

Na een verzoek om wraking stelt de voorzitter, tezamen met de algemeen secretaris, een wrakingskamer samen. De zittingsgriffier treedt niet op als secretaris van de wrakingskamer. Is de algemeen secretaris de zittingsgriffier dan dient een plaatsvervanger de werkzaamheden van de algemeen secretaris te verrichten.

In beginsel wordt een wrakingsverzoek behandeld op de vestiging waar de gewraakte rechter werkzaam is. Indien het verzoek of de omstandigheden van het geval daar aanleiding toe geeft/geven, kan een wrakingsverzoek worden behandeld door de wrakingskamer samengesteld uit een vast lid en twee bijzitters werkzaam bij een andere vestiging. De vaste algemeen secretaris van de vestiging waar de gewraakte rechter werkzaam is informeert de vaste leden en de algemeen secretaris van die andere vestiging. Het als voorzitter optredende vaste lid van de wrakingskamer van deze laatste vestiging stelt de wrakingskamer samen. De vaste secretaris van de vestiging waar de gewraakte rechter werkt ziet er op toe dat de benodigde stukken en dergelijke aan de wrakingskamer en de fungerende secretaris worden verstrekt.

5.4 Datum en plaats van de zitting

Wrakingsverzoeken worden, behalve in de gevallen als bedoeld in artikel 9, leden 2 en 3, zo spoedig mogelijk op zitting gepland. Uitgangspunt is dat een wrakingsverzoek, dat wordt gedaan op of naar aanleiding van een zitting, wordt behandeld op de locatie waar die zitting plaatsvindt, gaat plaatsvinden of heeft plaatsgevonden. Indien dit niet mogelijk is of indien grond bestaat het verzoek door leden van de wrakingskamer van een andere vestiging te laten behandelen, zal de behandeling van het wrakingverzoek in beginsel door middel van videoconferentie plaatsvinden.

6. Hoe te handelen bij wrakingsverzoeken ter terechtzitting

6.1 Vastleggen feiten en omstandigheden

Wanneer om wraking wordt verzocht tijdens de zitting van een meervoudige kamer, stelt de voorzitter van deze kamer allereerst vast op welke rechter(s) het wrakingsverzoek betrekking heeft. Vervolgens vraagt hij, dan wel in het geval van de enkelvoudige kamer: de rechter, om opgave van alle feiten en omstandigheden die aanleiding geven tot het wrakingsverzoek. De zittingsgriffier legt een en ander vast in een proces-verbaal, dat wordt getekend door de voorzitter van de meervoudige kamer dan wel het lid van de enkelvoudige kamer en de zittingsgriffier. In zeer spoedeisende gevallen kan worden volstaan met een zogenaamd extract van het proces-verbaal (waarin slechts wordt vastgelegd hetgeen ter zitting met betrekking tot de wraking is voorgevallen), dan wel met de door de zittingsgriffier ter zitting gemaakte aantekeningen.

6.2 De behandeling ter terechtzitting wordt geschorst

Vervolgens wordt de behandeling ter zitting geschorst onder mededeling dat het wrakingsverzoek zo spoedig mogelijk zal worden behandeld door een wrakingskamer en dat het onderzoek in de hoofdzaak na de beslissing in het wrakingsincident zal worden voortgezet, dan wel door een andere kamer zal worden aangevangen. Indien de behandeling van het wrakingsverzoek en de voortzetting/aanvang van het onderzoek niet op dezelfde dag kunnen plaatsvinden, of in geval van berusting, wordt – indien mogelijk – een nieuwe zittingsdag aangezegd. Dit laatste is vooral van belang in strafzaken.

De rechter wiens wraking is verzocht onthoudt zich na het wrakingsverzoek van verdere bemoeiingen met de zaak voor zover die uitstel gedogen of door andere rechters kunnen worden verricht. Het moment van indiening van het wrakingsverzoek wordt vastgelegd in het proces-verbaal. Handelingen die geen uitstel gedogen dienen te worden uitgevoerd.¹⁰ Na gegrondverklaring van het wrakingsverzoek oordeelt de nieuwe (meervoudige) kamer over de gevolgen van de gegrondverklaring.

6.3 Melding wrakingsverzoek door de zittingsgriffier

De zittingsgriffier meldt het wrakingsverzoek, onder afgifte van het daarvan gemaakte proces-verbaal, terstond aan de vaste algemeen secretaris van de wrakingskamer of diens plaatsvervanger en aan de vicepresident. De secretaris draagt met het als voorzitter optredende vaste lid van de wrakingskamer zorg voor de samenstelling van een wrakingskamer (zie paragraaf 5) en zorgt voor verspreiding van de stukken (zie paragraaf 8). De wrakingskamer treedt zo mogelijk direct aan en vangt aan met de behandeling van het verzoek (zie paragraaf 9).

---

¹⁰ Een voorbeeld van een bemoeiing die geen uitstel gedooft is de beslissing op een vordering tot verlenging van de gevangenhouding kort vóór het verstrijken van een termijn.

6.4 Geen contact

Tot het moment van de uitspraak van de wrakingskamer heeft de rechter wiens wraking is verzocht, buiten aanwezigheid van de indiener van het verzoek geen contact over de zaak met leden van de wrakingskamer.

6.5 Al dan niet berusten

Vóór het moment van schorsing van de terechtzitting neemt de gewraakte rechter in beginsel nog geen besluit over het al dan niet berusten in de wraking. Omdat van de beslissing te berusten precedentwerking kan uitgaan, kan het aanbeveling verdienen hierover ruggespraak te houden met een of meer collega's.

7. Hoe te handelen bij een wrakingsverzoek buiten de terechtzitting

7.1 Wrakingsverzoek naar de vaste wrakingskamer

Een buiten de zitting ingediend verzoek wordt onmiddellijk na binnenkomst ter hand gesteld aan de gewraakte rechter en aan de algemeen secretaris van de wrakingskamer of bij afwezigheid diens vervanger (verder: de algemeen secretaris). De algemeen secretaris neemt onmiddellijk contact op met een van de vaste leden van de wrakingskamer. De algemeen secretaris stelt, in samenspraak met één van de vaste leden van de wrakingskamer en met toepassing van het vermeldde in paragraaf 5, een wrakingskamer samen. Deze kamer behandelt het verzoek en beslist daarop.

7.2 Geen contact

Hier geldt eveneens hetgeen onder 6.4 is vermeld.

7.3 Al dan niet berusten

Hier geldt eveneens hetgeen onder 6.5 is vermeld.

8. Voorbereidende werkzaamheden voor het behandelen van het wrakingsverzoek door de wrakingskamer

8.1 Apart wrakingsdossier

De algemeen secretaris van de wrakingskamer instrueert de administratie een apart dossier aan te maken voor het wrakingsverzoek, met een eigen registratienummer. In dit dossier worden opgenomen:

- het wrakingsverzoek;
- het proces-verbaal van de zitting waarop het wrakingsverzoek is gedaan;
- een eventuele schriftelijke reactie van de betrokken rechter(s) op het wrakingsverzoek (zie paragraaf 8.2).

De algemeen secretaris zorgt ervoor dat de leden van de wrakingskamer, de verzoeker, de andere procespartij(en) en in strafzaken het openbaar ministerie beschikken over een exemplaar van het

wrakingsdossier, althans inzage daarin hebben. Ook het dossier in de hoofdzaak is beschikbaar. De voorzitter en de secretaris bepalen vooraf welke delen van dit dossier voor het verkrijgen van een compleet beeld van de zaak beschikbaar dienen te zijn. Tijdens de behandeling van het wrakingsverzoek kan aanleiding bestaan de omvang van het dossier nader te bepalen.

8.2 Betrokkenen informeren en informatie verzamelen door de algemeen secretaris

De algemeen secretaris van de wrakingskamer stuurt de betrokken rechter een kopie van het wrakingsverzoek, met het verzoek:

- te berichten of hij in de wraking berust;
- indien hij niet berust, op te geven of hij wil worden gehoord;
- eventueel schriftelijk te reageren op het wrakingsverzoek;
- (zo nodig) verhinderdata te vermelden.

De secretaris vraagt - zo nodig - de verzoeker en de andere procespartijen verhinderdata op te geven. De secretaris informeert vervolgens alle betrokkenen (verzoeker, de rechter wiens wraking is verzocht, in strafzaken het openbaar ministerie, andere procespartijen) over de zittingsdatum, onder de mededeling dat zij ter terechtzitting in de gelegenheid zullen dan wel kunnen worden gesteld te worden gehoord. De secretaris doet zo nodig een tolk oproepen en het transport voor de gedetineerde regelen.

8.3 Berusting

Indien de betrokken rechter berust, bericht de secretaris van de wrakingskamer dit aan de verzoeker en de eventuele andere partijen.

8.4 Behandeling op dezelfde dag

Indien de behandeling van het wrakingsverzoek nog op dezelfde dag plaatsvindt, wordt voor zover nodig afgeweken van het bepaalde in 8.2 en wordt gehandeld naar bevind van zaken.

9. De behandeling van het wrakingsverzoek door de wrakingskamer

- 9.1 De wrakingskamer neemt het verzoek tot wraking zo spoedig mogelijk in behandeling.
- 9.2 De wrakingskamer kan het verzoek tot wraking zonder behandeling ter zitting aanstonds ongegrond of niet-ontvankelijk verklaren:
  - a. indien het verzoek kennelijk ongegrond is;
  - b. indien het verzoek niet door een partij is ingediend;
  - c. indien het verzoek niet is gemotiveerd;
  - d. indien het verzoek is ingediend na of op het tijdstip waarop in de hoofdzaak einduitspraak is of wordt gedaan;
  - e. indien het verzoek geen betrekking heeft op de met de behandeling van de zaak belaste rechter of is gericht tegen het hele college;

- f. indien het een volgend verzoek ten aanzien van eenzelfde rechter betreft, tenzij feiten of omstandigheden worden voorgedragen die pas na het eerdere verzoek aan de verzoeker bekend zijn geworden;
  - g. indien ten aanzien van verzoeker in een eerdere beslissing op een wrakingsverzoek bepaald is dat wegens misbruik een volgend verzoek niet in behandeling wordt genomen;
  - h. indien het een verzoek tot wraking van de wrakingskamer of één of meer van haar leden betreft en sprake is van evident misbruik van recht.
- 9.3 De rechter kan beslissen het verzoek tot wraking niet aan de wrakingskamer voor te leggen als de onder b. of g. genoemde omstandigheid zich voordoet. Deze beslissing wordt vastgelegd in een proces-verbaal of in een brief. De wrakingskamer kan een tegen haar of één van haar leden gericht verzoek tot wraking buiten behandeling laten als zij van oordeel is dat de onder g. of h. genoemde omstandigheid zich voordoet. De verzoeker tot wraking wordt hiervan op de hoogte gesteld.
- 9.4 De mondelinge behandeling van het wrakingsverzoek vindt plaats in het openbaar, tenzij behandeling van de hoofdzaak waarin het wrakingsverzoek gedaan is, op grond van de wet niet openbaar is.
- 9.5 De verzoeker en de rechter worden bij de behandeling van het verzoek in de gelegenheid gesteld te worden gehoord. De wederpartij in de hoofdzaak wordt als toehoorder uitgenodigd voor de behandeling. In strafzaken wordt het Openbaar Ministerie in de gelegenheid gesteld om te worden gehoord.
- 9.6 Overigens worden alle bij een zaak betrokken personen opgeroepen. Bij de bepaling wie als belanghebbende dient te worden aangemerkt zal in beginsel een ruime uitleg dienen te worden gehanteerd. Als dit voor een juiste behandeling van het wrakingsverzoek wenselijk is, krijgen de betrokkenen de gelegenheid zich daarover uit te spreken.
- 9.7 De rechter is geen partij. Hij verstrekt informatie aan de wrakingskamer. Hij hoeft zich niet te verdedigen en kan zich onthouden van het geven van een mening over de ontvankelijkheid en gegrondheid van het verzoek.
- 9.8 Van de mondelinge behandeling hoeft geen proces-verbaal te worden opgemaakt.

10. De beslissing op het verzoek

- 10.1 De wrakingskamer beslist zo spoedig mogelijk op het wrakingsverzoek, tenzij de rechter in de wraking heeft berust.
- 10.2 De beslissing is gemotiveerd en wordt schriftelijk gegeven. De beslissing kan ook mondeling worden gegeven, waarna de schriftelijke uitwerking van de beslissing zo spoedig mogelijk nadien wordt gegeven.
- 10.3 De beslissing wordt in het openbaar uitgesproken.
- 10.4 De beslissing wordt onverwijld ter hand gesteld of toegezonden aan de verzoeker, de andere partijen in de hoofdzaak en de rechter.
- 10.5 De beslissing strekt tot niet-ontvankelijkverklaring, dan wel tot toewijzing of ongegrondverklaring van het verzoek.

10.6 In geval van (klaarblijkelijk) misbruik van het wrakingsinstrument kan de wrakingskamer bepalen dat een volgend verzoek (in dezelfde zaak) niet in behandeling wordt genomen (zie artikel 34 lid 4 Rv en artikel 509 lid 5 Sv; in bestuursrechtelijke zaken zal op overeenkomstige wijze worden gehandeld).

10.7 Na de uitspraak wordt de behandeling van de hoofdzaak zo spoedig mogelijk voortgezet.

11. Rechtsmiddelen

11.1 Tegen de beslissing van de wrakingskamer staat geen rechtsmiddel open. Dit is slechts anders indien de wrakingskamer de regeling met betrekking tot de wraking ten onrechte niet heeft toegepast of buiten het toepassingsgebied ervan is getreden, dan wel zodanig essentiële vormen niet in acht heeft genomen dat van een eerlijke en onpartijdige behandeling niet kan worden gesproken.¹¹

11.2 Een ieder kan zich tot de procureur-generaal bij de Hoge Raad richten met het verzoek om cassatie in het belang der wet in te stellen.

12. Administratieve verwerking van het wrakingsverzoek

12.1 Wrakingsdossier naar de secretaris

De algemeen secretaris van de wrakingskamer voegt de aantekeningen van de behandeling van het wrakingsverzoek en de beslissing van de wrakingskamer in het wrakingsdossier en geeft dit dossier aan de administratie. Deze zorgt voor archivering.

12.2 Beslissing tevens naar vicepresident

De algemeen secretaris geeft tevens een exemplaar van de beslissing van de wrakingskamer aan de vicepresident van de vestiging waar de betreffende rechter werkzaam is.

12.3 Documentatie

De algemeen secretaris stelt na overleg met de vaste leden van de wrakingskamer een bestand met informatie en jurisprudentie over het onderwerp wraking samen en zorgt voor actualisering. Elk lid van het Hof beschikt over of heeft toegang tot dit bestand.

---

¹¹ HR 22 januari 1999, NJ 1999, 243, HR 26 januari 2001, NJ 2001, 177, en CRvB 11 december 2001, RSV 2002/99. Zie ook Snijders/Wendels, Civiel appel (derde druk 2003), nr. 315 e.v. De HR (14 juni 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT7031) heeft geoordeeld dat ingevolge art. 515.5 Sv tegen een beslissing op een verzoek tot wraking geen rechtsmiddel open staat, zodat het cassatieberoep niet-ontvankelijk is. Het recht hier kent niet een gelijke bepaling. Ten aanzien van arbiters: HR 18 februari 1994, NJ 1994, 765, m.nt. HJS. Een beoordeling van de onpartijdigheid van de rechters die in eerste aanleg vonnis hebben gewezen is overigens niet aan het oordeel van de rechter in hoger beroep onttrokken; zie HR 31 oktober 2000, LJN AA7956, Nieuwsbrief Strafrecht 2000, 12, nr. 235. Het in artikel 6 EVRM neergelegde vereiste van een eerlijk proces biedt, los van een wrakingsincident, onder omstandigheden in de hoofdzaak aanknopingspunten voor een beoordeling van een berechting in een eerdere instantie.